

Ustanovitev

Rudarske industrijske šole v Idriji

Rudarska industrijska šola (RIŠ) je bila ustanovljena z odločbo ministrstva za rudarstvo FLRJ 15. septembra 1948. leta.

S to odločbo je bilo določeno:

- da se v šolskem letu 1948/49 ustanovi v Idriji RIŠ - rudarski odsek s 30 učenci v prvem razredu,
- da Rudnik živega srebra v Idriji prevzame vzdrževanje šole in doma ter ostale finančne izdatke,
- da prevzame nadzorstvo nad delom šole ministrstvo za rudarstvo.

Ustanovitev šole je spremljalo veliko težav tako s predmetniki kot s honorarno nameščenimi predavatelji. Prvi honorarni upravitelj šole je bil strojni tehnik Slavko Poljanšek, ki je na šoli ostal vse do šolskega leta 1952/53.

Skladno z odločbo o ustanovitvi šole se je v prvi letnik vpisalo 35 učencev, od katerih je razred izdelalo le 16 učencev, od tega štirje s popravnimi izpiti, medtem ko je med letom šolanje opustilo kar 12 učencev.

V šolskem letu 1949/50 šola ni doživela bistvenih sprememb. Razširila se je na dva razreda. Učenci prvega letnika so morali od svojih štipendij v šolo mesečno vlagati 150 din. Honorarni učni kader se je povečal na 11 predavateljev. Težave pa so se pojavile pri praktičnem delu v jami, saj so učenci delali skupaj z rudarji. Vse

zbirke in knjižnico, ki jih je RIŠ uporabljala pri pouku, so bile last šole za učence v gospodarstvu, ki je prav tako imela sedež v prostorih stare realke. Končno je tudi RIŠ dobila svoj šolski 'revir' in redne 'delovodje'.

Ob koncu leta 1949/50 je prvi razred izdelalo 26 učencev, od tega 6 s popravnim izpitom, medtem ko so drugi letnik izdelali vsi učenci. Zanimivo je, da v tem šolskem letu ni bilo odličnjakov.

V šolskem letu 1950/51 je šola dobila boljše prostore v pritličju realke in izdelala poseben predlog organizacije del. Povečal se je strokovni kader šole. V prvi letnik se je vpisalo 25, v drugi 35 in v tretji 17 učencev. To leto dobi šola prve absolvente. Uspešno jo konča vseh 17 učencev, eden s popravnimi izpiti.

*Učenci RIŠ-a, letnik 1948/49 in 1949/50.
Foto Filipič. Lastnik Mestni muzej Idrija.*

V šolskem letu 1951/52 se je predmetnik ponovno menjal, spremenilo se je tudi osebje. V prvi letnik je bilo vpisanih 25 učencev, v drugi 20 in v tretji 23 učencev. Iz šole je odšla druga generacija 28-ih absolventov.

V šolskem letu 1952/53 ni bilo več vpisa v prvi letnik, ker naj bi Rudnik imel že dovolj rudarjev, pa tudi vzdrževanje šole naj bi bilo predrago. Šolo je tedaj končalo 23 absolventov, v šolskem letu 1953/54 pa še zadnjih 22 absolventov.

Moja odločitev postati rudar ni bila povsem nepričakovana. Bila je bolj posledica nesreče. Močna želja po mizarskem poklicu se mi je čez noč zamajala zaradi nesreče z vojaškim materialom, zato so bili vsi prepričani, da ne morem nadaljevati z učenjem. Obenem je bila tedaj precej velika potreba po polkvalificiranih delavcih, česar pa nisem hotel sprejeti. Nazadnje je obveljala družinska tradicija in dejstvo, da je bila RIŠ organizirana doma, v prostorih prve slovenske realke. S pomočjo tete in po vzoru mnogih prijateljev sem se uspel vpisati v prvi letnik že jeseni leta 1950. To je bila že tretja generacija rudarske šole, ustanovljene leta 1948 z namenom vzgoje tehnično in družbeno dovolj kakovostnih delavcev, potrebnih za delo v Rudniku živega srebra Idrija.

Šola je bila organizirana tako, da so učenci vsak drugi dan opravljali praktična dela v posameznih delavnicah in jami ter obiskovali teoretični del pouka v pritličnih prostorih idrijske realke.

Snidenje s sošolci in šolo

Prvi šolski dan so me obhajali mešani občutki o tem, kako me bodo sprejeli in ali je bila moja odločitev pametna. Že prvi stik s sošolci pa je razblinil vse pomisleke, saj sem se znašel med samimi znanimi obrazi. Le tu in tam sem opazal neznane fante, ki so prišli od drugod iskat možnost izobraževanja in pridobitve poklica. Medsebojno spoznavanje je potekalo spontano in hitro. Med odmorom smo že navezovali stike s fanti prve in druge generacije, ki so delovali dokaj samozavestno in malce vzvišeno. Drugi in tretji letnik je praktično delo opravljal v jami na posebnih šolskih

*Učenci RIŠ-a na stopnišču pred realko leta 1951.
Lastnik Jože Mezek.*

deloviščih, kar se je odražalo v njihovem obnašanju. Učitelji so bili od vsepovsod. Nekaj je bilo pravih šolnikov, medtem ko so bili ostali bodisi zaposleni strokovnjaki Rudnika ali pa študenti, ki so redno prihajali na svoja predavanja v rudarsko šolo. Mojstri praktičnega pouka so bili ugledni delavci posameznih rudniških obratov, raztresenih po celi Idriji.

Pomembno doživetje je bil dan, ko so nam razdelili svečane uniforme RIŠ-a. Obleke so bile temno modre in vojaško krojene. Na titovki je bil poseben znak, ki je simboliziral rudarstvo. Plašč je bil prav tako vojaško krojen in v črni barvi. Rahlo razburjeni in nemalo ponosni smo v krojaški delavnici zahtevali razne popravke, da bi izgledali elegantneje in bolj urejeno. Šola je bila brezplačna, prejeli smo tudi nekaj žepnine in posebne točke za nabavo raznega materiala oziroma opreme. Cenjenost rudarskega poklica je bila v tistem času na višku. Podzavestno je ta ponos počasi, a vztrajno pronical tudi v nas učence. Zlasti pa ob raznih akcijah, ki smo jih izvajali na šoli ali v kraju samem.